

IZVJEŠĆE O PROCEDURI PREKOMJERNOGA PRORAČUNSKOG MANJKA I RAZINI DUGA OPĆE DRŽAVE, REPUBLIKA HRVATSKA, LISTOPAD 2022. (ESA 2010)

Državni zavod za statistiku objavljuje proračunski manjak (deficit) i razinu duga opće države iskazane u Izvješću o prekomjernome proračunskome manjku (deficitu) i razini duga opće države (listopadsko Izvješće) za razdoblje od 2018. do 2021. prema metodologiji Europskog sustava nacionalnih i regionalnih računa (ESA-e 2010) i Priručniku o deficitu i dugu opće države.

Fiskalni nadzor Europske komisije nad zemljama članicama temelji se na Izvješću o prekomjernome proračunskome manjku i razini duga opće države. Ugovorom iz Maastrichta uspostavljena su dva glavna kriterija fiskalnog nadzora: udio proračunskog manjka (deficita) opće države zemlje članice ne smije biti veći od 3% BDP-a, a konsolidirani dug opće države veći od 60% BDP-a.

Ovo izvješće podnosi se Europskoj komisiji (Eurostatu) dva puta godišnje – na kraju ožujka (travanjsko Izvješće) i na kraju rujna (listopadsko Izvješće). Izvješće se odnosi na razdoblje posljednje četiri godine i za tekuću godinu, u kojoj su podaci za tekuću godinu bazirani na prognozama Ministarstva financija. Nacionalni statistički uredi obvezni su objaviti Izvješće na svojim mrežnim stranicama.

U 2021. deficit konsolidirane opće države iznosio je -11 342 milijuna kuna, odnosno 2,6% BDP-a, dok je u 2020. deficit iznosio -27 788 milijuna kuna ili 7,3% BDP-a. U 2019. suficit je iznosio 897 milijuna kuna ili 0,2% BDP-a, dok je u 2018. deficit bio jednak -206 milijuna kuna ili 0,1% BDP-a.

Konsolidirani dug na kraju 2021. iznosio je 343 787 milijuna kuna ili 78,4% BDP-a, dok je u 2020. iznosio 330 628 milijuna kuna, odnosno 87,0% BDP-a. U 2019. dug je iznosio 293 233 milijuna kuna, odnosno 71,0% BDP-a, dok je u 2018. iznosio 286 601 milijun kuna, odnosno 73,2% BDP-a.

Velik utjecaj na iznos deficita u 2021. imao je deficit proračunskog salda državnog proračuna u iznosu od 14 967 milijuna kuna ili 3,4% BDP-a, iako poboljšan u odnosu na prethodnu godinu za 7 015 milijuna kuna. Razlog manjka proizlazi iz poduzimanja dalekosežnih mjera na rashodnoj strani proračuna radi očuvanja radnih mjesta kod poslodavaca kojima je narušena gospodarska aktivnost u okolnostima pandemije bolesti COVID-19 te radi financiranja troškova za očuvanje zdravlja građana, koje se nastavilo i u 2021.

U 2021. porezi na proizvodnju i uvoz prikupljeni su u iznosu od 83 088 milijuna kuna, što je porast od 17,5% u odnosu na 2020., dok su tekući porezi na dohodak i bogatstvo prikupljeni u iznosu od 24 552 milijuna kuna, što je za 0,6% manje nego u prethodnoj godini. Nadalje, prihodi od neto socijalnih doprinosa u 2021. iznosili su 48 868 milijuna kuna, što je za 10,7% više nego u 2020.

Porezi i socijalni doprinosi prema obračunu nacionalnih računa jesu podaci o državnim novčanim primicima koji su prilagođeni metodologiji ESA-e na način da se primjenjuje metoda vremenskog prilagođavanja (TAC).

Nakon znatnog deficita koji je zabilježen u 2020. zbog aktivnosti vezanih za pandemiju, u 2021. je zamjetan trend povećanja poreznih prihoda, socijalnih doprinosa, poboljšanja financijskog rezultata izvanproračunskih korisnika i javnih poduzeća te primljenih kapitalnih i tekućih transfera. Utjecaj na pad deficita imalo je i smanjenje pojedinih rashodnih kategorija poput bruto investicija u fiksni kapital, plaćenih kamata te isplaćenih subvencija.

Nadalje, ostvaren je pad investicija, koje su u 2021. iznosile 20 530 milijuna kuna, što je za 2,7% manje nego u 2020. U 2021. kamatni rashodi iznosili su 6 753 milijuna kuna, što je za 10,8% manje nego u 2020., kada su iznosili 7 571 milijun kuna.

U usporedbi s Travanjskom notifikacijom, deficit/suficit države za razdoblje od 2018. do 2021. revidiran je te je u 2018. deficit bio veći za 90 milijuna kuna, u 2019. suficit je bio manji za 72 milijuna kuna, u 2020. deficit je bio veći za 77 milijuna kuna, dok je u 2021. deficit bio manji za 1 096 milijuna kuna. Spomenute revizije proizlaze najvećim dijelom iz ažuriranja izvora podataka i procijenjenih vrijednosti poreznih prihoda sa stvarnim podacima u 2021. te iz promjena sektorske klasifikacije i ostalih metodoloških izmjena u cijeloj seriji.

Nadalje, u obuhvat opće države nakon Travanjske notifikacije, u skladu s Priručnikom o javnom deficitu i dugu, uključena su pojedina javna poduzeća koja su pala na testu tržišnosti ili obavljaju pomoćne funkcije države.

U 2021. primarni deficit opće države iznosio je -4 589 milijuna kuna ili 1,0% BDP-a, što čini poboljšanje od 15 628 milijuna kuna u odnosu na 2020.

Revizija stanja duga opće države zbog daljnjeg usklađivanja obuhvata sektora opće države s kriterijima ESA-e 2010 dovela je do porasta stanja u cijeloj promatranoj seriji u odnosu na podatke objavljene u posljednjem Izvješću o prekomjernome proračunskom manjku i razini duga opće države iz travnja 2022.

Razina konsolidiranog duga sektora opće države (tzv. maastrichtski dug) na kraju 2021. iznosila je 343,8 milijardi kuna, čime je ostvaren porast od 13,2 milijarde kuna ili 4,0% u odnosu na stanje duga na kraju 2020. Od toga se 12,5 milijardi kuna odnosi na neto zaduživanje, a ostatak se odnosi na deprecijaciju tečaja kune u odnosu na euro.

Također je revidirana serija godišnjeg nominalnog BDP-a u odnosu na posljednje objavljivanje iz travnja 2022., čiji je porast veći od porasta revidirane serije duga opće države, pa je došlo do pada udjela maastrichtskog duga u BDP-u u cijeloj seriji u odnosu na podatke iz travnja 2022. notifikacije, ali nije došlo do promjene trenda. Tako je i nadalje vidljivo smanjivanje udjela maastrichtskog duga u BDP-u nakon 2013., s iznimkom porasta u 2020. zbog krize prouzročene pandemijom bolesti COVID-19. Na kraju 2021. udio duga opće države u BDP-u iznosio je 78,4%, što je pad od 8,6 postotnih bodova u odnosu na udio duga u BDP-u na kraju 2020., kada je iznosio 87,0% BDP-a.

[Ovdje možete preuzeti EDP tablice iz ovog Priopćenja u Excel-formatu.](#)

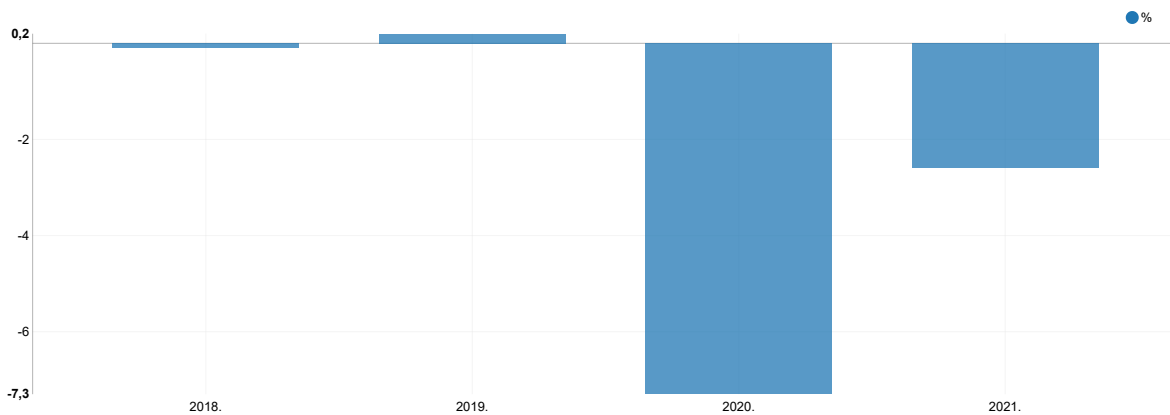
[Ovdje možete preuzeti tablicu temeljnih agregata sektora opće države u Excel-formatu.](#)

[Ovdje možete preuzeti tablicu detaljne razrade poreza i socijalnih doprinosa prema vrsti poreza ili socijalnih doprinosa.](#)

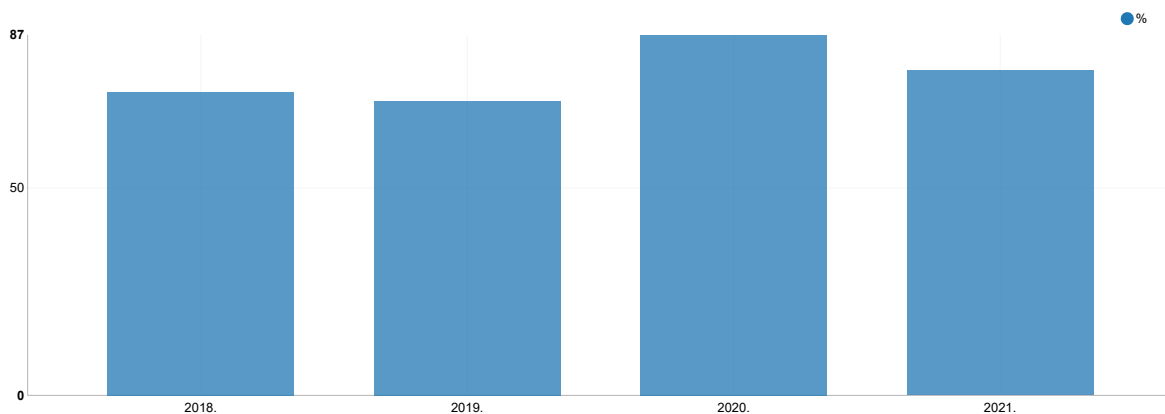
1. PRIKAZ PREKOMJERNOGA PRORAČUNSKOG MANJKA I RAZINE DUGA TE POVEZANIH PODATAKA

	2018.		2019.		2020.		2021.	
	mil. kuna	%	mil. kuna	%	mil. kuna	%	mil. kuna	%
Bruto domaći proizvod, tekuće tržišne cijene	391.289	100	412.770	100	380.123	100	438.560	100
Neto uzajmljivanje (-)/neto pozajmljivanje (+)								
Opća država	-206	-0,1	897	0,2	-27.788	-7,3	-11.342	-2,6
Središnja država	87	0,0	2.013	0,5	-23.842	-6,3	-11.748	-2,7
Lokalna država	-393	-0,1	-1.664	-0,4	-3.649	-1,0	-1.204	-0,3
Fondovi socijalne sigurnosti	100	0,0	548	0,1	-296	-0,1	1.609	0,4
Konsolidirani dug opće države								
Opća država	286.601	73,2	293.233	71,0	330.628	87,0	343.787	78,4
Rashodi opće države								
Bruto investicije u fiksni kapital	13.547	3,5	17.885	4,3	21.093	5,5	20.530	4,7
Kamate (konsolidirano)	9.006	2,3	9.058	2,2	7.571	2,0	6.753	1,5

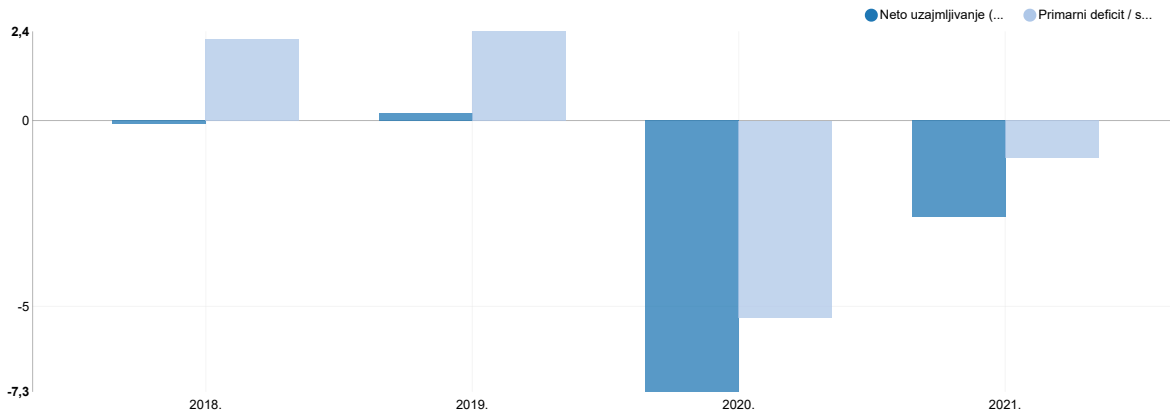
G-1. PRORAČUNSKI MANJAK/VIŠAK OPĆE DRŽAVE (B.9) 2018. - 2021.

G-2. KONSOLIDIRANI DUG OPĆE DRŽAVE 2018. - 2021.

G-3. PRIMARNI DEFICIT OPĆE DRŽAVE 2018. - 2021.

2. USPOREDNI PRIKAZ LISTOPADSKE NOTIFIKACIJE 2022. I TRAVANJSKE NOTIFIKACIJE 2022. PREKOMJERNOG PRORAČUNSKOG MANJKA I RAZINE DUGA

	2018.		2019.		2020.		2021.	
	mil. kuna	%	mil. kuna	%	mil. kuna	%	mil. kuna	%
Neto uzajmljivanje (-) / neto pozajmljivanje (+) (B.9)								
Travanjska notifikacija 2022.	-116	0,0	969	0,2	-27.710	-7,3	-12.438	-2,9
Listopadska notifikacija 2022.	-206	-0,1	897	0,2	-27.788	-7,3	-11.342	-2,6
Razlika	-90	0,0	-72	0,0	-77	0,0	1.096	0,3
Konsolidirani dug opće države								
Travanjska notifikacija 2022.	286.597	73,3	293.222	71,1	330.438	87,3	343.609	79,8
Listopadska notifikacija 2022.	286.601	73,2	293.233	71,0	330.628	87,0	343.787	78,4
Razlika	5	-0,1	11	-0,1	190	-0,4	179	-1,4

METODOLOŠKA OBJAŠNENJA

Osnovni pojmovi i definicije

Sektor opće države (S.13) uključuje sve institucionalne jedinice koje su ostali netržišni proizvođači, čiji je output namijenjen individualnoj i zajedničkoj potrošnji, te se uglavnom financira od obveznih uplata jedinica koje pripadaju drugim sektorima i/ili svih institucionalnih jedinica koje su ponajprije uključene u preraspodjelu nacionalnog dohotka i bogatstva.

Sektor opće države sastoji se od tri podsektora: središnje države (S.1311), lokalne države (S.1313) i fondova socijalnog osiguranja (S.1314). Središnja država obuhvaća državne upravne organizacije, državne agencije te ostale vladine institucije koje imaju nadležnost nad cijelim gospodarskim teritorijem te su odvojene od fondova socijalne sigurnosti. Središnja država uključuje i neprofitne institucije koje su pod kontrolom i uglavnom ih financira središnja vlast.

Središnja država u ovom fiskalnom izvješću obuhvaća korisnike državnog proračuna, izvanproračunske korisnike (Hrvatske vode, Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost, Hrvatske ceste, Hrvatski fond za privatizaciju do 31. ožujka 2011., Agenciju za upravljanje državnom imovinom do 30. rujna 2013., Centar za restrukturiranje i prodaju te Državni ured za upravljanje državnom imovinom kao njezinih pravnih slijednika) zajedno s Državnom agencijom za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka (od 2021. pod nazivom Hrvatska agencija za osiguranje depozita). U 2020. četiri su javna poduzeća, prethodno već klasificirana u S.1311, postala izvanproračunski korisnici: Hrvatske autoceste (HAC), Autocesta Rijeka – Zagreb (ARZ), HŽ Infrastruktura (HŽI) i HŽ Putnički prijevoz (HŽPP). Krajem 2020. ARZ ulazi u sastav HAC-a.

Sektor središnje države uključuje i druge javne jedinice koje nisu dio Registra proračunskih i izvanproračunskih korisnika, a razvrstane su u navedeni sektor na temelju kvalitativnih ili kvantitativnih kriterija ESA 2010, npr. jedinice pod kontrolom države koje su pale na testu tržišnosti.

Primjeri ove skupine jedinica jesu Hrvatska radiotelevizija (HRT), Hrvatska banka za obnovu i razvitak (HBOR), Hrvatski operator tržišta energije (HROTE), Agencija Alan, Hrvatska turistička zajednica, središnje državne lučke uprave itd. Neke jedinice, prvotno u ovom statusu, u međuvremenu su postale proračunski korisnici, npr. Hrvatska energetska regulatorna agencija (HERA), Hrvatska regulatorna agencija za mrežne djelatnosti (HAKOM) itd., dok su središnje lučke uprave proračunski korisnici od 2021.

Lokalna država obuhvaća ukupni obuhvat proračuna lokalnih jedinica (Grad Zagreb, 20 županija, 127 gradova i 428 općina) i njihovih proračunskih korisnika (npr. bolnica, škola, vrtića). Osim toga, kao i ostala tijela lokalne samouprave, S.1313 obuhvaća 20 izvanproračunskih korisnika proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave: županijske uprave za ceste i ostale jedinice izvan Registra proračunskih i izvanproračunskih korisnika, razvrstane u S.1313 prema kvalitativnim ili kvantitativnim kriterijima ESA-e 2010, kao što su jedinice u likvidaciji i druge jedinice pod kontrolom lokalne države koje su pale na testu tržišnosti. Neki primjeri ovog skupa jedinica jesu razvojne agencije, županijske lučke uprave, turističke zajednice, dio komunalnih poduzeća, Zagrebački električni tramvaj (ZET) itd.

Podsektor fondova socijalne sigurnosti uključuje sve institucionalne jedinice čija je primarna djelatnost administracija sustava socijalne sigurnosti. Stoga taj sektor čine Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje, Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje i Hrvatski zavod za zapošljavanje.

Proračunski manjak (višak) znači neto uzajmljivanje/neto pozajmljivanje (EDP B.9) sektora opće države (S.13) odnosno razliku između ukupnih prihoda i ukupnih rashoda, kako je definirano u ESA-i 2010.

Prema novoj metodologiji ESA-e 2010 nema više prilagodbi za tretman tijekom kamata iz *swap* ugovora i sporazuma o terminkom tečaju, tako da su EDP B.9 i B.9 prema metodologiji ESA-e 2010 jednaki.

Dug opće države predstavlja bruto nominalnu vrijednost duga na kraju godine. Dug se odnosi na jedinice klasificirane prema službenoj sektorskoj klasifikaciji u sektor opće države (S.13), a čine ga sljedeći financijski instrumenti: gotovina i depoziti (AF.2); dužnički vrijednosni papiri (AF.3) te krediti i zajmovi (AF.4), kako je definirano u ESA-i 2010.

Kratice

BDP	bruto domaći proizvod
COVID-19	bolest prouzročena koronavirusom
EDP	postupak prekomjernog deficita
ESA	Europski sustav nacionalnih i regionalnih računa
Eurostat	Statistički ured Europske unije
mil.	milijun

Objavljuje Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske, Zagreb, Ilica 3, p. p. 80.

Telefon: (+385 1) 48 06 111
Novinarski upiti: press@dzs.hr

Odgovorne osobe:

Suzana Šamec, načelnica Sektora makroekonomskih statistika
Lidija Brković, glavna ravnateljica

Priredili:

Valentina Hudiluk, Milan Milković i Iva Jelić

MOLIMO KORISNIKE DA PRI KORIŠTENJU PODATAKA NAVEDU IZVOR.

Služba za odnose s korisnicima i zaštitu podataka

Informacije i korisnički zahtjevi
Telefon: (+385 1) 48 06 138, 48 06 154
Elektronička pošta: stat.info@dzs.hr

Pretplata publikacija
Telefon: (+385 1) 48 06 115
Elektronička pošta: prodaja@dzs.hr